

Ένα ισχυρό ρεύμα «αντισυστημικότητας» με κυρίαρχη την ακροδεξιά και απολιτική κατεύθυνση εξαπλώνεται στη σύγχρονη συγκυρία της δομικής κρίσης και ύφεσης. Αυτή η αντισυστημικότητα δεν αντανακλά εχθρική ταξική συνείδηση προς το σύστημα ούτε, πολύ περισσότερο, συγκροτείται σε ανατρεπτική αντισυστημική δράση. Πού οφείλεται και ποια μπορεί να είναι η παρέμβαση της επαναστατικής Αριστεράς;

του **Δημήτρη Γρηγορόπουλου**

Στην περίοδο της κρίσης εμφανίστηκε το φαινόμενο μιας «αντισυστημικότητας» πολύπλευρης και αντιφατικής. Το φαινόμενο δεν είναι νέο και πρωτογενές. Στο μεσοπόλεμο, για παράδειγμα, αναδείχτηκαν τα φαινόμενα του φασισμού στην Ιταλία και του ναζισμού στη Γερμανία, που ανέτρεψαν το κυρίαρχο πολιτικό σύστημα, θέτοντας μάλιστα εκτός νόμου τα αστικά κόμματα. Τα αντίστοιχα κόμματα συγκροτήθηκαν ως υβρίδια εθνικισμού και «σοσιαλισμού», εξ ου και η ονομασία του ακροδεξιού ναζιστικού κόμματος ως «εθνικοσοσιαλιστικού». Συγκρότησαν μια ευρύτατη κοινωνική συμμαχία αστικής τάξης, μεσαίων στρωμάτων και εργατικής τάξης υπό την ηγεσία της μονοπωλιακής αστικής τάξης η οποία ενσωμάτωσε τα αιτήματα των κατεστραμμένων απ' τον παγκόσμιο πόλεμο και την κρίση του 1929 μεσοστρωμάτων και εργατών, δίνοντας παροδικές «λύσεις» μέχρι την καταστροφή που επέφερε ο ιμπεριαλιστικός παροξυσμός του γερμανικού κεφαλαίου. Παράλληλα, στην ευρωπαϊκή ήπειρο, αλλά και ευρύτερα (Ιαπωνία) επιβλήθηκε ένα κύμα στρατοκρατικών καθεστώτων.

Ένα ισχυρό ρεύμα «αντισυστημικότητας» με κυρίαρχη την ακροδεξιά και απολιτική κατεύθυνση εξαπλώνεται και στη σύγχρονη συγκυρία της δομικής κρίσης και ύφεσης. Αυτή η αντισυστημικότητα δεν αντανακλά εχθρική ταξική συνείδηση προς το σύστημα ούτε πολύ περισσότερο συγκροτείται σε ανατρεπτική αντισυστημική δράση. Στρέφεται εναντίον του κυρίαρχου πολιτικού-κομματικού συστήματος, ιδίως εναντίον των δύο αξόνων του, του συντηρητικού και σοσιαλδημοκρατικού, που εναλλάσσονται στην κυβερνητική εξουσία, συνήθως με συμμαχίες.

Τα αίτια αυτής της πολιτικής αντίθεσης έχουν ταξική βάση. Ο ολοκληρωτικός καπιταλισμός καταστρέφει αδύναμες επιχειρήσεις και μεσαία στρώματα, συνθλίβει τις απολαβές και τα δικαιώματα των εργαζομένων με τη διαμεσολάβηση των κυβερνώντων, στην αγωνιώδη προσπάθεια ανάταξης των κερδών του, όχι μόνο λόγω της κρίσης του αλλά και λόγω της

παγκοσμιοποιητικής και συγκεντροποιητικής τάσης του. Αυτή η διαρκούσα επιδείνωση και ανασφάλεια προκαλεί την αγανάκτηση μικρομεσαίων και εργαζομένων που παρά τις υποσχέσεις των κυβερνήσεων κομμάτων (κυρίως των συντηρητικών και σοσιαλδημοκρατών) δεν βλέπουν ανάκαμψη της κατάστασής τους αλλά επιδείνωση και εντεινόμενη ανασφάλεια. Η αγανάκτησή τους, όμως, έχει ως αντικείμενο το εξωτερικό πολιτικό-κομματικό κέλυφος του καπιταλισμού. Δεν διεκδικεί στο εσωτερικό του καπιταλισμού, στο περιεχόμενό του, στις παραγωγικές σχέσεις του, που αποτελούν τη βασική γενεσιουργό αιτία των κοινωνικών προβλημάτων. Προκύπτει λοιπόν μian «αντισυστημική» διάθεση εντός του συστήματος με την αιχμή του εναντίον στα κυβερνώντα αστικά κόμματα, που δεν αποβλέπει στη ρήξη με το σύστημα και στην ανατροπή του, αλλά στην τροποποίηση επί τα χείρω μάλιστα του πολιτικού συστήματος.

Η απογοήτευση και αγανάκτηση κατά κυρίαρχων συστημικών κομμάτων και η απουσία, στη συγκυρία, ισχυρής και πειστικής εναλλακτικής αντικαπιταλιστικής στρέφει τις αγανακτισμένες και απογοητευμένες μάζες στην ακροδεξιά που εμφανίζεται δήθεν αντισυστημική δύναμη ή στην αντιπολιτική στάση που χαρακτηριστικά εκφράζεται με την αποχή (γύρω στο 40%) απ' τις εκλογές, ευρύτερα με την παραίτηση απ' την κοινωνική και πολιτική δράση και τη στροφή στον ατομοκεντρισμό. Αυτή η στάση όχι μόνον δεν πλήττει, αλλά ενισχύει το σύστημα αφού αμβλύνει τις αντιθέσεις, περιορίζοντάς τες στην κομματική εναλλαγή και συντείνει στην περαιτέρω αντιδραστικοποίησή του, οδηγώντας στον κυβερνητικό θώκο ακόμη και ακροδεξιές δυνάμεις.

Ένα σχετικά μικρό τμήμα της κοινωνικής αγανάκτησης προσανατολίζεται προς την αντικαπιταλιστική ριζοσπαστική Αριστερά. Η περιορισμένη απήχησή της οφείλεται σε δικές της ιδεολογικοπολιτικές αδυναμίες, αλλά και σε εξωγενείς παράγοντες. Πληρώνει ακόμη τη διάχυτη δυσφήμιση του κομμουνισμού απ' την κατάρρευση του «υπαρκτού σοσιαλισμού», αλλά και απ' τη διάψευση των ελπίδων που γέννησαν αριστερές δυνάμεις, οι οποίες τοποθετούσαν τον εαυτό τους στον αστερισμό της ριζοσπαστικής Αριστεράς. Οι δυνάμεις αυτές, που κατά δηλώσεις ηγετικών παραγόντων τους θα άνοιγαν το δρόμο για τον «σοσιαλισμό του 21ου αιώνα», ενσωματώθηκαν στο σύστημα όταν ανέλαβαν τη διαχείρισή του, όπως χαρακτηριστικά έκανε ο ΣΥΡΙΖΑ. Αλλά και παραδοσιακές κομμουνιστικές δυνάμεις, όπως το ΚΚΕ, που διατηρούν δυνάμεις και ταξική αναφορά, περιορίζονται σε ένα στείρο ρόλο, αναμένοντας ρηξικέλευθες επαναστατικές καταστάσεις.

Είναι ιστορικό οξύμωρο, σε συνθήκες βαθιάς και παρατεταμένης κρίσης, οικονομικής και πολιτικής, να ενισχύονται οι συντηρητικές και μάλιστα οι ακραίες δυνάμεις και να μην αναπτύσσεται δυναμικά η αντικαπιταλιστική Αριστερά, που σε τέτοιες κρίσιμες συνθήκες

πρέπει να κολυμπά όπως το ψάρι στο νερό.

Αυτή η εξέλιξη ασφαλώς δεν είναι μονόδρομος. Μπορεί να αντιστραφεί. Δεν είναι εύκολο, αλλά δυνατό και αναγκαίο. Κάποιες φωνές της «ανανεωτικής Αριστεράς» σχεδόν πανηγύρισαν για τη νίκη του Τραμπ, υποθέτοντας ότι αυτή η «αντισυστημικότητα» αναπότρεπτα θα μετακυλιστεί στη «φυσική» αριστερή κοίτη της.

Ο δρόμος της πραγματικής επαναστατικής ανατρεπτικότητας είναι εφικτός, όχι όμως με όρους του αυθόρμητου και του ρεφορμισμού αλλά με όρους συνειδητού. Ο ρεαλισμός αυτός αποδείχτηκε στην τρέχουσα συγκυρία με τα κινήματα των πλατειών, μεγαλειώδεις κινητοποιήσεις και εξεγέρσεις. Το κίνημα αυτό δεν είχε συνέχεια, κλιμάκωση, επαναστατική ολοκλήρωση. Οι αιτίες πολλές, με κύρια την αδυναμία της επαναστατικής πρωτοπορίας να ηγεμονεύσει σ' ένα κίνημα σε μεγάλο βαθμό αυθόρμητο.

Το ριζοσπαστικό κίνημα όμως δεν έχει εξαερωθεί. Έχει μεγαλειώδεις στιγμές. Με κορυφαία την κινητοποίηση και το «όχι» του δημοψηφίσματος που ο αναίσχυντος Αλ. Τσίπρας το μεταμόρφωσε σε «ναι» δουλείας, ταπείνωσης και εξαθλίωσης του λαού. Υπάρχει ένας φαύλος κύκλος, που μπορεί και πρέπει να σπάσει. Η επαναστατική πρωτοπορία δεν έχει την κρίσιμη μάζα για να συμβάλει αποφασιστικά στην ανάταξη και ταξική συνειδητοποίηση του κινήματος. Το αυθόρμητο κίνημα πάλι και σε κορυφαίες στιγμές του δεν φτάνει αφ' εαυτού στην ολοκληρωμένη νίκη. Φτάνει στην εξέγερση όχι όμως και στην επανάσταση, στην ολοκληρωτική ανατροπή και κατάληψη της εξουσίας. Η επαναστατική πρωτοπορία, λύνοντας τα προβλήματά της, ιδεολογικά, πολιτικά, οργανωτικά, πρέπει να συνδεθεί με τα πρωτοπόρα κοινωνικά και πολιτικά τμήματα, τις αγανακτισμένες με το σύστημα και τους διαχειριστές του μάζες, που στρέφονται προς τον απολιτικισμό. Πρέπει να στραφεί ακόμη και στις τείνουσες προς τον ακροδεξιό «αντισυστημισμό» μάζες, που δεν έχουν όμως ενσωματωθεί στην υπεραντιδραστική ακροδεξιά λογική.

Πηγή: PRIN